

**NACIONALINIO BENDRŪJŲ FUNKCIJŲ CENTRO IR VIEŠOJO SEKTORIAUS
SUBJEKTŲ, KURIŲ BUHALTERINĘ APSKAITĄ CENTRALIZUOTAI TVARKO
NACIONALINIS BENDRŪJŲ FUNKCIJŲ CENTRAS,**

IŠANKSTINIŲ APMOKĖJIMŲ IR GAUTINŲ SUMŲ APSKAITOS POLITIKA

**I SKYRIUS
BENROSIOS NUOSTATOS**

1. Išankstinių apmokėjimų, ateinančių laikotarpių sąnaudų ir gautinų sumų apskaitos politikos (toliau – apskaitos politika) tikslas aprašyti išankstinių apmokėjimų, ateinančių laikotarpių sąnaudų ir gautinų sumų apskaitos principus, taikomus tvarkant apskaitą ir sudarant finansines ataskaitas.
2. Apskaitos politika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau – VSAFAS).
3. Apskaitos politika taikoma:
 - 3.1. įstaigų, dėl kurių apskaitos tvarkymo centralizuotai yra priimtas sprendimas apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms parengti;
 - 3.2. Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms parengti.
4. Įstaigos nurodytos 3 punkte apskaitos politikoje toliau vartojamos vienu žodžiu „Įstaiga“ arba „Įstaigos“.

**II SKYRIUS
IŠANKSTINIŲ APMOKĖJIMŲ PIRMINIS PRIPAŽINIMAS IR GRUPAVIMAS**

5. Išankstiniais apmokėjimais Įstaigos apskaitoje pripažįstama suma, nurodyta banko išraše. Jeigu išankstinį apmokėjimą atlieka valstybės išdas (arba kitas išteklių fondas) tiesiogiai, tuomet išankstiniai apmokėjimai apskaitoje pripažįstami pagal valstybės išdo mokėjimo pavedimo turinį (arba kito išteklių fondo pateiktą dokumentą (informaciją).
6. Ateinančių laikotarpių sąnaudos apskaitoje pripažįstamos pagal pirkimo sąskaitą faktūrą ar kitą dokumentą (*pvz., draudimo polisą*), pagal kuri sąnaudos patiriamos ateinančiais laikotarpiais (*pvz., gaunama sąskaita faktūra už laikraščio prenumeratą metams*). Kiekvieno mėnesio pabaigoje, apskaitoje pripažįstamos patirtos sąnaudos mažinant ateinančių laikotarpių sąnaudas. Sąnaudos pripažįstamos proporcingomis dalimis per laikotarpį kiek jos faktiškai bus patirtos.
 7. Pagal pirkimo objektą išankstiniai apmokėjimai skirstomi į išankstinius apmokėjimus:
 - 7.1. už nematerialųjį turtą;
 - 7.2. už ilgalaikį materialųjį turtą;
 - 7.3. už ilgalaikį finansinį turtą;
 - 7.4. už biologinį turtą;
 - 7.5. kitus išankstinius apmokėjimus.
 8. Pagal subjektus išankstiniai apmokėjimai yra skirstomi į išankstinius apmokėjimus:
 - 8.1. tiekėjams;

- 8.2. viešojo sektoriaus subjektams;
- 8.3. kitiems subjektams;
- 8.4. mokesčius administruojančioms ar surenkančioms institucijoms;
- 8.5. Europos Sąjungos institucijoms;
- 8.6. darbuotojams.

III SKYRIUS

GAUTINŲ SUMŲ PIRMINIS PRIPAŽINIMAS IR GRUPAVIMAS

9. Gautinos sumos apskaitoje registruojamos tada, kai Įstaiga įgyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turtą pagal 17-ąją VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“.

10. Pirminio pripažinimo metu gautinos sumos apskaitoje pripažįstamos jų įsigijimo savikaina, nurodant tikslų atsiskaitymo terminą (sąskaitoje faktūroje ir apskaitoje).

11. Gautinos sumos grupuojamos pagal šiuos požymius:

- 11.1. laikotarpį;
- 11.2. mokėtoją;
- 11.3. tikslą.

12. Pagal atsiskaitymo laikotarpį gautinos sumos skirstomos į:

12.1. ilgalaikes – gautinas sumas, kurias Įstaiga gaus po 12 mėn. nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos;

12.2. trumpalaikes:

12.2.1. trumpalaikes – gautinos sumos, kurias Įstaiga tikisi gauti per 12 mėn. nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos;

12.2.2. einamaisiais metais gautinų ilgalaikių sumų dalį – gautinų sumų, kurias Įstaiga gaus po vieno metų, dalis, t. y. bus gaunama per 12 mėn. nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos.

13. Pagal mokėtoją (pirkėją) gautinos sumos skirstomos į gautinas sumas iš:

- 13.1. finansavimo sumų teikėjų;
- 13.2. kontroliuojamųjų subjektų;
- 13.3. asocijuotųjų subjektų;
- 13.4. pirkėjų;
- 13.5. darbuotojų;
- 13.6. kitas gautinas sumas.

14. Pagal tikslą gautinos sumos skirstomos į:

- 14.1. gautinas finansavimo sumas;
- 14.2. gautinas sumas už turto naudojimą;
- 14.3. gautinas sumas už parduotas prekes, turtą, paslaugas;
- 14.4. gautinas baudas, konfiskacijas ir kitas gautinas netesybas;
- 14.5. sukauptas gautinas sumas;
- 14.6. kitas gautinas sumas.

IV SKYRIUS

GAUTINŲ SUMŲ REGISTRAVIMAS IR ĮVERTINIMAS

15. Gautinos sumos už parduotą turtą, suteiktas paslaugas, gautinos sumos dėl suteikto piniginių įnašo kitam subjektui, kai sutartyje numatyta atgauti visą ar dalį sumos per laikotarpį ilgesnį nei 12 (dvylika) mėnesių, priskiriamos ilgalaikėms:

15.1. pripažįstant ilgalaikes gautinas sumas, visa suma pripažįstama ilgalaikių gautinų sumų įsigijimo savikainos sąskaitoje;

15.2. pripažinus ilgalaikes gautinas sumas įsigijimo savikaina, iš karto ilgalaikė gautina suma perskaičiuojama amortizuota savikaina ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ilgalaikė gautina suma apskaitoje rodoma amortizuota savikaina;

15.3. pagal kiekvieno ketvirčio paskutinės dienos būklę iš ilgalaikių gautinų sumų į trumpalaikes gautinas sumas (ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalį) išskeliama ta gautinų sumų dalis, kuri bus gauta per ateinančius 12 (dvylika) mėnesių.

16. Gautinų finansavimo sumų apskaita aprašyta Finansavimo sumų apskaitos politikoje.

17. Gautinos sumos už parduotas prekes, turtą, suteiktas paslaugas, turto naudojimą, kai apskaičiuojamos su jomis susijusios pajamos. Kartu su gautinomis sumomis Įstaigos apskaitoje pripažįstamos atitinkamos apskaičiuotos pajamos.

18. Gautinos sumos už baudas ir kitas netesybas, kai apskaičiuojamos su jomis susijusios pajamos. Kartu su gautinomis sumomis Įstaigos apskaitoje pripažįstamos atitinkamos apskaičiuotos pajamos.

19. Sukauptos gautinos sumos iš valstybės biudžeto už pervestus nuompinigių ar sukauptos gautinos sumos už kitas pervestinas pajamas registruojamos pervedant pinigus į valstybės biudžetą ir mažinamos iš karto, kai pateikiama paraiška šioms sumoms gražinti iš biudžeto, nepripažįstant šių sumų finansavimo sumomis.

V SKYRIUS

IŠANKSTINIŲ APMOKĖJIMŲ NUVERTĖJIMO NUSTATYMAS

20. Išankstinių apmokėjimų nuvertėjimas turi būti vertinamas tuomet, kai yra požymių, kad paslaugos ar jų dalis, už kurias buvo sumokėta, nebus suteikta arba prekės ar jų dalis, už kurias buvo sumokėta, nebus gauta. Išankstinių apmokėjimų nuvertėjimas pripažįstamas ir apskaitoje registruojamas, jei yra bent vienas iš 22-ajame VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ nurodytų požymių:

20.1. skolininkas laiku nepateikė prekių ar nesuteikė paslaugų, už kurias buvo iš anksto sumokėta, ir praleistas terminas kelia pagrįstų abejonių, kad už atliktus išankstinius apmokėjimus bus gautos prekės ar paslaugos;

20.2. Įstaigos atlikti išankstiniai apmokėjimai yra ginčijami ir yra tikimybė, kad ginčas nebus išspręstas Įstaigos naudai;

20.3. tiekiantis prekes ar teikiantis paslaugas, už kurias buvo iš anksto sumokėta, subjektas bankrutavo arba yra pradėta jo bankroto procedūra;

20.4. pradėta teisminė procedūra dėl išankstinio apmokėjimo sumų arba paslaugų / prekių, už kurias buvo sumokėta iš anksto, išieškojimo;

20.5. kiti požymiai, kurie kelia pagrįstų abejonių, kad paslaugos, už kurias buvo sumokėta, ar jų dalis nebus suteikta arba prekės, už kurias buvo sumokėta, ar jų dalis nebus gauta.

21. Išankstinių apmokėjimų nuvertėjimas skaičiuojamas vadovaujantis lentelėje nurodytu pradelstu prekių ir paslaugų teikimo terminu.

Grupė	Pradelstas laikotarpis
	Daugiau kaip 360 dienų
Išankstiniai apmokėjimai	100 %

22. Išankstinių apmokėjimų senatis skaičiuojama nuo nustatyto termino, iki kurio turi būti atsiskaityta už gautą išankstinį apmokėjimą, pabaigos (ne nuo išankstinio apmokėjimo sumokėjimo dienos) pagal Įstaigos atsakingų asmenų pateiktą informaciją apie atsiskaitymo (prekių gavimą / paslaugų suteikimą) už išankstinį apmokėjimą terminus.

VI SKYRIUS

GAUTINŲ SUMŲ NUVERTĖJIMO NUSTATYMAS

23. Gautinų sumų nuvertėjimo vertinamas esant bent vienam iš šių požymių:

23.1. kai iš patikimų šaltinių (iškeltos teisminės bylos) yra žinoma, kad skolininkas turi didelių finansinių sunkumų, ar yra didelė tikimybė, kad skolininkas bankrutuos;

23.2. kai nesilaikoma sutarties sąlygų, pavyzdžiui, laiku nesumokamos skolos arba nevykdomi kiti įsipareigojimai (nemokamos palūkanos ir kt.);

23.3. dėl ekonominių ar teisinių priežasčių, susijusių su skolininko finansiniais sunkumais;

23.4. kai dėl ekonominių ar teisinių priežasčių, susijusių su skolininko finansiniais sunkumais, Įstaiga suteikė skolininkui nuolaidų, kurių priešingu atveju nebūtų suteikusi;

23.5. kai skolininkas ginčija savo skolinius įsipareigojimus ir yra tikimybė, kad ginčas bus išspręstas ne Įstaigos naudai;

23.6. kai gautinos sumos nuvertėjimas buvo pripažintas ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu;

23.7. kai ankstesnė patirtis rodo, kad nebus atgauta visa gautinų sumų vertė.

24. Gautinų sumų nuvertėjimas vertinamas, jei iš apskaitos duomenų nustatoma, kad gautinos sumos mokėjimo terminas yra pradelstas.

25. Gautinų sumų senatis skaičiuojama nuo sumos sumokėjimo termino pabaigos (ne nuo sąskaitos faktūros išrašymo dienos).

26. Jei Įstaigos išrašytoje sąskaitoje faktūroje apmokėjimo terminas nenurodytas, gautinos sumos senatis padedama skaičiuoti nuo sąskaitos faktūros išrašymo dienos.

27. Jei gautina suma užregistruota ne pagal sąskaitą faktūrą, o pagal kitą apskaitos dokumentą, gautinos sumos senatis skaičiuojama nuo dokumente nurodyto sumos apmokėjimo termino (pavyzdžiui, baudos, delspinigių sumokėjimas). Jei dokumente nebuvo nurodytas sumos apmokėjimo terminas, gautinos sumos senaties terminas skaičiuojamas nuo dokumento išrašymo dienos.

28. Gautinų gražintinų finansavimo sumų senatis pradedama skaičiuoti nuo gautinų gražintinų finansavimo sumų atsiradimo. Gautinų gražintinų sumų atsiradimo data laikoma pateikto dokumento dėl gautinų gražintinų sumų registravimo data, jei jame nenurodyta kitaip arba jei Įstaiga nepateikia kito gautinos sumos senaties skaičiavimo termino.

29. Gautinų sumų nuvertėjimas skaičiuojamas vadovaujantis lentelėje nurodytais pradelstų mokėjimų laikotarpiais.

Gautinų sumų grupės	Pradelstas laikotarpis				
	0 dienų	1–90 dienų	91–180 dienų	181–360 dienų	Daugiau kaip 360 dienų
	Nuvertėjimas				
Gautinos sumos už parduotas prekes, turta, suteiktas paslaugas ir kitos gautinos sumos iš klientų	0 %	0 %	25 %	50 %	100 %
Gautinos sumos už netesybas (baudos, delspinigiai) ir kitos gautinos sumos	0 %	0 %	25 %	50 %	100 %
Gautinos finansinės sumos (paskolos / terminuotieji indėliai)	0 %	10 %	25 %	50 %	100 %
Gautinos gražintinos finansavimo sumos	0 %	0 %	0 %	50 %	100 %
Gautinos sumos iš atskaitingų asmenų	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Gautinos sumos iš asmenų, kuriems priteistos sumos regreso (atgręžtinio reikalavimo) teise, kompensavus valdžios institucijos neteisėtais veiksmais padarytą žalą		10 %	25 %	50 %	100 %

30. Gautinų sumų iš atskaitingų asmenų nuvertėjimas skaičiuojamas tais atvejais, kai nėra galimybės šių sumų per trumpą laikotarpį (vienus metus) išskaičiuoti iš Įstaigos darbuotojų darbo užmokesčio ir kai nėra rašytinio Įstaigos darbuotojų įsipareigojimo išskolinimą padengti.

VII SKYRIUS

IŠANKSTINIŲ APMOKĖJIMŲ IR GAUTINŲ SUMŲ NUVERTĖJIMO PRIPAŽINIMAS

31. Išankstinių apmokėjimų gautinų sumų nuvertėjimas apskaitoje registruojamas pagal Įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens patvirtintą išankstinių apmokėjimų arba gautinų sumų senaties žiniaraštį, parengus išankstinių apmokėjimų arba gautinų sumų vertės koregavimo žiniaraštį.

32. Apskaičiuotos išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų nuvertėjimo sumos registruojamos pagal išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų grupes, pripažįstant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės, kitos arba finansinės ir investicinės veiklos nuvertėjimo sąnaudas.

33. Įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens patvirtintos išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų nuvertėjimo sumos registruojamos Įstaigos apskaitoje einamojo ketvirčio paskutinės dienos data ne vėliau kaip iki tarpinių ar metinių finansinių ataskaitų sudarymo dienos.

34. Ankstesnį ataskaitinį laikotarpį užregistruotos išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų nuvertėjimo sumos panaikinamos. Kiekvieno ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (einamojo ketvirčio paskutinės dienos data) registruojamos iš naujo apskaičiuotos išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų nuvertėjimo sumos.

35. Registruojant gautinų sumų nuvertėjimą, kai buvo užregistruotos pervestinos pajamos ir sukauptos pervestinos į valstybės biudžetą ar kitam viešojo sektoriaus subjektui mokėtinos sumos, kartu pripažįstamos pervestinių pajamų ir sukauptų pervestinių į valstybės biudžetą ar kitam viešojo sektoriaus subjektui mokėtinų sumų sumažėjimas.

36. Registruojant Europos Sąjungos ir kitų gautinų gražintinų finansavimo sumų nuvertėjimą, kai, nepriklausomai nuo to, ar skolininkas sumokės, Įstaiga turės gražinti lėšas finansavimo sumų davėjui, sukauptos mokėtinos sumos nemažinamos.

37. Jeigu gautinų sumų nuvertėjimo suma sumažėja, kai buvo mažinamos pervestinos pajamos ir sukauptos pervestinos į valstybės biudžetą ar kitam viešojo sektoriaus subjektui mokėtinos sumos, registruojamas pervestinių pajamų ir sukauptos pervestinos į valstybės biudžetą ar kitam viešojo sektoriaus subjektui mokėtinos sumos padidėjimas.

38. Išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų nuvertėjimas nėra tolygus jų nurašymui. Išankstiniam apmokėjimui ir gautinoms sumoms nuvertėjus, yra mažinama jų balansinė vertė, tačiau išsaugoma informacija apie išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų įsigijimo savikainą, t. y. išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų įsigijimo savikaina apskaitoje lieka tokia pati kokia buvo iki nuvertėjimo nustatymo, kadangi nuvertėjimas registruojamas atskiroje sąskaitoje.

VIII SKYRIUS

IŠANKSTINIŲ APMOKĖJIMŲ IR GAUTINŲ SUMŲ NURAŠYMAS

39. Gautinos sumos ar jų dalis iš Įstaigos apskaitos nurašomos tik tada, kai ji netenka teisės kontroliuoti šių sumų arba jų dalies.

40. Gautinos sumos nurašomos (yra gauti iš Įstaigos dokumentai, informacija ar sprendimas):

40.1. jas apmoėjus;

40.2. perdavus kitai įstaigai;

40.3. atsisakius arba netekus teisių į gautiną sumą, suėjus gautinos sumos senaties terminui pagal Civilinį kodeksą);

40.4. gražinus ne pinigais.

41. Išankstinis apmokėjimas nurašomas, kai Įstaiga gauna turtą pagal gautą pirkimo sąskaitą faktūrą, kuri buvo iš anksto apmokėta.

42. Jeigu sumokama iš anksto pvz., už atsargas, o atsargos gaunamos anksčiau negu gaunama sąskaita faktūra, atsargų gavimo momentu registruojamos atsargos ir sukaupta mokėtina suma. Jeigu sąskaita faktūra už atsargas negaunama iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos, tuomet ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną išankstinio apmokėjimo suma mažinama sukaupta mokėtina tiekėjui už atsargas suma.

IX SKYRIUS NEAPIBRĖŽTASIS TURTAS

43. Neapibrėžtojo turto apskaitos principai nustatyti 18-ajame VSAFAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“.

44. Neapibrėžtasis turtas registruojamas nebalansinėse sąskaitose, kai:

44.1. gautinos sumos, į kurias neturima reikalavimo teisės arba, kurias gauti tikimybė yra mažesnė nei 50 proc.;

44.2. gautinos sumos už konfiskuotą turtą baudos, ir kitos netesybos, kol nepasibaigęs šių netesybų apskundimo terminas.

45. Informacija apie neapibrėžtąjį turtą turi būti pateikta aiškinamajame rašte, nurodant neapibrėžtojo turto pobūdį, gautino turto vertės ir gavimo laiko neapibrėžtumo požymius, turto gavimo tikimybę.

46. Informacija apie neapibrėžtąjį turtą peržiūrima ne rečiau kaip kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną siekiant užtikrinti, kad pasikeitimai bus tinkamai parodyti aiškinamajame rašte.